LIBRIS | We know books

Mitch Albom

Cinci prieteni care te așteapă în rai

Bookzone
BUCUREȘTI, 2023

LIBRIS | We know books

Sfârșit

ACEASTA ESTE POVESTEA UNUI BĂRBAT pe nume Eddie și începe cu sfârșitul, cu moartea sa, în plină zi. O poveste care începe cu sfârșitul poate părea ciudată. Dar orice sfârșit este un început. Doar că nu suntem mereu conștienți de asta.

EDDIE ȘI-A TRĂIT ULTIMA ORĂ DIN VIAȚĂ ca pe multe altele înainte, în parcul de distracții Ruby Pier, cel de lângă marele ocean cenușiu. Parcul avea atracțiile obișnuite: o faleză, o roată panoramică, un roller-coaster, mașinuțe bușitoare, o tarabă cu dulciuri și un joc de tras la țintă în care trebuia să nimerești gura unui clovn cu un flux de apă. Avea, de asemenea, un turn nou care se numea *Freddy's Free Fall*; acesta era locul în care Eddie avea să moară, într-un accident despre care au povestit toate ziarele din stat.

ÎN MOMENTUL MORȚII SALE, Eddie era un bătrân cu părul alb, gâtul scurt, burtă mare, brațe groase și un tatuaj decolorat pe umărul drept. Avea picioarele subțiri și pline de varice de-acum și genunchiul drept,

LIBRIS We know books

rănit în timpul războiului, afectat de artrită. Mergea sprijinit în baston. Avea chipul lat, înăsprit de soare, mustăți grizonante și mandibula puțin ieșită în afară, fapt care-l făcea să arate mai impunător decât era. Ținea o țigară în spatele urechii stângi și un inel de chei prins la curea. Purta pantofi cu talpă din cauciuc. Și un chipiu vechi din pânză. Uniforma sa, de un maroniu tocit, îl făcea să arate a muncitor; ceea ce și era.

TREABA LUI EDDIE ERA „să întrețină" atracțiile din parc, adică să le mențină în condiții sigure de funcționare. În fiecare după-amiază, traversa tot parcul, verificându-le pe fiecare în parte, de la călușei la tobogan. Verifica să nu fie scânduri rupte, șuruburi slăbite sau urme de uzură la piesele metalice. Uneori, se oprea cu privirea pierdută, făcându-i pe trecători să se întrebe dacă nu cumva era ceva în neregulă. Dar, de fapt, Eddie stătea și asculta. După atâția ani petrecuți acolo, era în stare „să audă" orice defecțiune, orice scârțâit, poticneală sau zdrăngănit al mașinăriilor.

CU CINCIZECI DE MINUTE ÎNAINTE DE A MURI, Eddie porni în ultima sa plimbare de-a lungul parcului Ruby Pier. Întâlni un cuplu în vârstă.

— Ziua bună, salută atingându-și chipiul.

Cei doi răspunseră politicos, dând din cap. Oamenii îl cunoșteau pe Eddie. Cel puțin, cei care veneau adesea în parc. Îl vedeau în fiecare vară, un chip care devenise sinonim cu locul acela. Pe ecusonul cusut pe pieptul cămășii de serviciu scria EDDIE deasupra cuvântului ÎNTREȚINERE și, uneori, oamenii îi spuneau „Hai, salut, Eddie Întreținere". Dar lui nu i se păruse niciodată amuzant.

LIBRIS We know books

Azi era tocmai ziua de naștere a lui Eddie, împlinea 83 de ani. Săptămâna trecută doctorul îi spusese că suferea de zona zoster. Zona zoster? Eddie habar n-avea ce era aia. Pe vremuri, era așa de puternic, încât putea să ridice în fiecare mână câte un căluț de la carusel. Dar asta fusese demult.

— EDDIE!...

— Eu, eu, Eddie, IA-MĂ PE MINE! Ia-mă pe mine!

Ultimele patruzeci de minute de viață. Eddie își făcu drum prin fața cozii de la roller-coaster. Se dădea în fiecare dintre atracțiile din parc cel puțin o dată pe săptămână ca să se asigure că frânele și direcția funcționau cum trebuie. Azi venise rândul lui „Ghoster Coaster", roaller-coaster-ul, iar copiii, care-l știau bine pe Eddie, urlau să-i ia cu el.

Copiii îl plăceau pe Eddie. Adolescenții, nu. Adolescenții îi dădeau dureri de cap. De-a lungul anilor, Eddie considera că văzuse toate tipurile posibile de adolescenți, de la tipul frec-menta la ce-mă-vrei-să-te-bați-cu-mine?! Dar cu copiii era altceva. Copiii îl priveau pe Eddie, falca sa ieșită în afară, care-i dădea un aspect zâmbăreț, ca de delfin, și aveau încredere în el. Îi atrăgea așa cum căldura focului atrage mâinile înghețate. Se agățau de picioarele lui. Se jucau cu cheile lui. Cel mai adesea, Eddie se limita la câte un mormăit, nu era prea vorbăreț. Bănuia că tocmai d-aia îl plăceau copiii, că nu zicea nimic.

De data asta alese doi băieți cu șepci de baseball puse cu cozorocul la ceafă. Alergară spre micul vagonet, rostogolindu-se înăuntru. Eddie îi dădu bastonul supraveghetorului atracției și se așeză încet între cei doi.

— Dă-i drumu'... *dă-i drumu'*! strigă unul din băieți, pe când celălalt își punea brațul lui Eddie pe după umeri.

Eddie coborî bara de protecție și începură să urce ușor, cu zgomot de angrenaje în mișcare.

LIBRIS We know books

CIRCULA O POVESTE despre Eddie. Crescuse pe aici, pe lângă aceste docuri, şi odată se băgase într-o bătaie de stradă. Cinci copii de pe bulevardul Pitkin îl încolţiseră pe fratele său, Joe, şi se pregăteau să-i tragă o mamă de bătaie. Eddie se afla la o distanţă de un cvartal; mânca un sendviş aşezat pe o verandă. Când îl auzise pe fratele său ţipând, o luase la fugă spre aleea de unde veneau ţipetele, apucase din mers capacul unui coş de gunoi şi-i băgase pe doi dintre băieţi în spital.

Joe nu a vorbit cu el luni întregi din cauza asta. Îi era ruşine. Joe era fratele mai mare, primul născut, dar Eddie era cel priceput la bătaie.

— NE MAI DĂM o dată, Eddie? Te rugăăm!

Ultimele treizeci şi patru de minute de viaţă. Eddie ridică bara de siguranţă, îi dădu fiecărui băiat o acadea, îşi recuperă bastonul, apoi porni şontâc spre atelierul de întreţinere, să se răcorească puţin. Era o vară toridă. Poate dacă ar fi ştiut cât de aproape era moartea, s-ar fi dus altundeva. În schimb, făcu ce face toată lumea: îşi văzu de rutina sa plictisitoare, de parcă ar fi avut tot timpul din lume la dispoziţie.

Unul dintre muncitorii de la atelier, un tânăr deşirat, cu pometi proeminenţi, pe nume Dominguez, stătea lângă bazinul cu diluant, ştergând vaselina de pe o roată de angrenaj.

— Hei, Eddie! îl salută.

— Dom, răspunse Eddie.

Atelierul mirosea a talaş. Era întunecos şi înghesuit, cu tavanul şi pereţii plini de unelte: burghie şi fierăstraie şi ciocane. Cât vedeai cu ochii erau numai schelete de maşinării: compresoare, motoare, curele, becuri, un cap de pirat... Pe un perete erau stivuite cutii de cafea pline

LIBRIS We know books

de cuie și șuruburi, iar pe alt perete, un număr infinit de tuburi cu lubrifianți.

Eddie obișnuia să spună că nu-ți trebuia vreo facultate să ungi o piesă, era la fel de ușor ca spălatul vaselor, singura diferență era că te murdăreai, în loc să te speli. Or, tocmai de asta se ocupa Eddie: dat cu vaselină, reglat de frâne, strâns șuruburi, verificat tablouri electrice. Își dorise adesea să părăsească locul acela, să-și găsească altă muncă, să trăiască o viață mai bună. Dar venise războiul. Și planurile sale se duseseră de râpă. Cu timpul, se obișnuise cu părul care devenea pe zi ce trecea mai alb, cu pantalonii aceia de om neînsemnat, într-o stare de obosită acceptare, în lumea aceea de râsete mecanice și crenvurști la grătar. Așa cum indica ecusonul de pe cămașă, Eddie, exact ca tatăl său înainte, nu era altceva decât *întreținerea*, maistrul echipei de întreținere sau, cum îi mai spuneau copiii, „Eddie de la Ruby Pier".

ULTIMELE TREIZECI DE MINUTE.

— Hei, apropo, la mulți ani! spuse Dominguez.

Eddie mormăi drept răspuns.

— Nu faci chef, nimic?

Eddie se uită la el ca la un nebun. Pentru o clipă, se gândi ce ciudat e să îmbătrânești într-un loc care miroase a vată pe băț.

— Mă rog, Eddie. Da' să nu uiți că eu de luni sunt în concediu, toată săptămâna. Mă duc în Mexic.

Eddie încuviință din cap, iar Dominguez mimă câțiva pași de dans.

— Și eu, și Theresa. O să se strângă toată familia. Să vezi chef atunci!

Se opri din dansat, observând că Eddie privea în gol.

Mitch Albom
LIBRIS | We know books

— Ai fost vreodată? întrebă Dominguez.

— Dacă am fost?

— În Mexic.

Eddie expiră pe nas.

— Băiete, nu m-am dus niciodată nicăieri în afară de locurile în care m-au trimis cu pușca pe umăr.

Îl privi pe Dominguez cum se întorcea la bazinul cu diluant. Căzu pe gânduri. Apoi scoase din buzunar un teanc mic de bancnote, extrase singurele două de douăzeci de dolari pe care le avea și i le întinse.

— Ia-i ceva drăguț soției tale, spuse Eddie.

Dominguez privi banii cu un zâmbet larg pe chip și zise:

— Hai, Eddie, ce te-a apucat? Ești sigur?

Eddie puse banii în mâna lui Dominguez. Apoi ieși și porni spre magazie. Cu ani în urmă, fusese decupată în scânduri o „gaură de pescuit"; Eddie dădu la o parte capacul din plastic. Trase de un fir din nailon care ajungea până jos, la ocean, la 25 de metri adâncime. Momeala, o bucată de parizer, era încă în cârlig.

— A tras ceva? strigă Dominguez. Zi-mi că da!

Eddie se întrebă cum putea fi tipul acela așa de optimist. Nu prinseseră niciodată nimic.

— Într-una din zilele astea, strigă Dominguez, o să prindem un calcan!

— Mda, murmură Eddie, știind bine că nu vor putea niciodată să tragă un pește așa de mare printr-o gaură atât de mică.

ULTIMELE DOUĂZECI ȘI ȘASE DE MINUTE. Eddie traversă aleea, spre partea de sud a parcului. Afacerile nu mergeau cine știe ce. Fata de la tejgheaua

IBDIS We know books

cu dulciuri stătea sprijinită în coate și făcea baloane din gumă de mestecat.

Pe vremuri, Ruby Pier era locul cel mai frecventat în timpul verii. Aveau elefanți și focuri de artificii și concursuri de dans. Dar oamenii nu prea mai veneau la parcurile de distracții de la ocean; preferau să meargă la parcurile tematice, unde plăteau 75 de dolari biletul și făceau poze cu personaje din pluș uriașe.

Șchiopătând, Eddie trecu dincolo de mașinuțele bușitoare, cu ochii ațintiți asupra unor puști care se aplecau peste balustrada de protecție. „Minunat", își spuse. „Exact ce-mi doream."

— Valea, strigă bătând cu bastonul în balustradă. Plecați de acolo. E periculos.

Puștii îl priviră chiorâș. Stâlpii de la mașinuțe sfârâiau de la energia electrică, zzzz-zzzzzzz.

— E periculos, repetă Eddie.

Puștii se uitară unul la celălalt. Unul dintre ei, cu o șuviță portocalie în cap, rânji la Eddie și se urcă în picioare pe balustradă.

— Ai tupeu să dai în mine?! urlă făcându-le cu mâna celor din mașinuțe. Haide, dă...

Eddie lovi balustrada cu atâta forță, încât bastonul aproape că i se rupse în două.

— VALEA, AM ZIS!

Puștii o luară la sănătoasa.

MAI CIRCULA O POVESTE despre Eddie. Pe vremea când era în armată, se angrenase în luptă de nenumărate ori. Fusese curajos. Primise chiar și o medalie. Dar, spre sfârșitul serviciului militar, s-a luat la bătaie cu unul dintre oamenii săi. Și a fost rănit. Ce se întâmplase cu celălalt tip nu știa nimeni.

LIBRIS We know books

Și nu întrebase nimeni.

CÂND MAI AVEA DOAR NOUĂSPREZECE MINUTE DE TRĂIT, Eddie se așeză pentru ultima dată pe un scaun vechi din aluminiu, dintr-acelea pentru plajă. Își puse brațele scurte, musculoase, ca labele de focă, pe piept. Picioarele i se înroșiseră de la soare și pe genunchiul stâng încă se vedeau cicatrice. De fapt, aproape tot trupul lui Eddie era dovada că supraviețuise mai multor ciocniri violente. Degetele sale erau îndoite în mod bizar, din cauza numeroaselor fracturi provocate de diverse mașinării. Își spărsese nasul de mai multe ori în ceea ce el numea „lupte de birt". Fața sa, cu mandibula lată, fusese cândva frumoasă, exact cum se întâmplă cu fețele boxerilor înainte de a încasa prea mulți pumni.

Dar acum Eddie arăta doar obosit. Acesta era locul său obișnuit de pe faleza Ruby Pier, în spatele caruselului Jackrabbit, care până în anii 1980 fusese Thunderbolt, în anii 1970 fusese Steel Eel, în anii 1960 fusese Lollipop Swings, în anii 1950 fusese Laff In The Dark și care, înainte, fusese foișorul unde cânta orchestra Stardust.

Adică locul unde Eddie o cunoscuse pe Marguerite.

ÎN FIECARE VIAȚĂ DE OM există un instantaneu a iubirii adevărate. Lui Eddie i se întâmplase într-o noapte caldă de septembrie, după o furtună, când faleza era plină de băltoace de apă. Marguerite era îmbrăcată cu o rochie galbenă din bumbac și avea o bentiță roz în păr. Eddie nu a vorbit prea mult. Era așa de emoționat încât simțea că limba i se lipise de dinți. Dansaseră pe muzica formației Delaney Picioare Lungi și Everglades Orchestra. Eddie îi cumpărase o limonadă. Ea spusese că trebuia să plece înainte ca părinții ei să se supere. Dar, îndepărtându-se de el, se întorsese să-i facă cu mâna.

LIBRIS We know books

Iar aceea devenise instantaneul iubirii pentru Eddie. Tot restul vieții sale, ori de câte ori se gândea la Marguerite, Eddie revedea acel moment, o vedea făcându-i cu mâna întoarsă pe jumătate spre el, cu părul negru căzându-i peste un ochi, și simțea aceeași iubire pulsându-i în vene.

În noaptea aceea se dusese acasă și-l trezise pe fratele său mai mare. Îi spusese că tocmai o întâlnise pe fata cu care avea de gând să se căsătorească.

— Du-te la culcare, Eddie, mormăise fratele său.

Frrrșșșșșșș... un val se sparse pe plajă. Eddie tuși ceva ce nu voia să vadă. Scuipă.

Frrrșșșșșșș. Înainte se gândea adesea la Marguerite. Acum nu o mai făcea așa des. Era ca o rană sub un pansament vechi, iar el se obișnuise deja mai mult cu pansamentul.

Frrrșșșșșșș...

Ce era zona zoster?

Frrrșșșșșșș...

Șaisprezece minute de viață.

POVESTEA NU E NICIODATĂ UNA SINGURĂ. Uneori, poveștile se întâlnesc pe la colțuri, alteori se așază una peste alta, ca pietrele de pe fundul unui râu.

Sfârșitul poveștii lui Eddie se întrepătrundea cu o poveste la fel de inocentă, din urmă cu câteva luni, când, într-o noapte înnorată, un tânăr sosi la Ruby Pier cu trei prieteni de-ai săi.

Tânărul, pe nume Nicky, era șofer începător și nu se obișnuise încă să țină cheia pe breloc. Așa că o scoase, o băgă în buzunarul jachetei și apoi își legă jacheta de brâu.

LIBRIS We know books

În următoarele câteva ore, se dădu cu prietenii prin cele mai amețitoare și rapide atracții din parc: The Flying Falcon, The Splashdown, Freddy's Free Fall, The Ghoster Coaster.

— Mâinile sus, în aer! strigă unul dintre ei.

Și toți trei ridicară mâinile sus.

Mai târziu, când se întunecase deja, se întoarseră la parcare, obosiți și râzând și bând bere din cutii maro. Nicky bagă mâna în buzunarul jachetei. Scotoci. Înjură.

Cheia nu mai era.

ULTIMELE PAISPREZECE MINUTE. Eddie își șterse fruntea cu o batistă. Suprafața oceanului sclipea ca acoperită de diamante dansând pe apă, iar Eddie privea absorbit mișcarea lor vioaie. Nu se mai pusese pe picioare după război.

Dar înainte, cu Marguerite, la foișorul unde cânta orchestra Stardust, putea încă să se miște grațios. Închise ochii, fredonând în minte cântecul care-i adusese împreună, cântecul lui Judy Garland în filmul acela... În mintea sa, cântecul se auzea amestecat cu sunetul valurilor care se spărgeau la mal și cu țipetele copiilor care se dădeau în tiribombe.

„You made me love you..."

Frrrșșșșșșș.

„... do it, I didn't want to do I..."

Un val explodează în picături. „... me love you ..." Eeeeeeee!

„... time you knew it, and all the..."

Frrrșșșșșșș

„... knew it..."